

"חג השבועות תעשה לך..."

היכרות עם החג

הקדמה

חג השבועות עשיר בסמליות ובמשמעות, והדרך בה חוגגים אותו משקפת את השינוי ואת ההתפתחות שעברה התרבות היהודית-ישראלית.

במקרא ובמשנה חג השבועות הוא אירוע חקלאי שבמרכזו הבאת הביכורים. הציונות והחלוצים החזירו את הביכורים למרכז ההווה הישראלית. במשך שנים ציינו את החג בעיקר בהתיישבות העובדת, שם חגגו בתהלכות ביכורים וערכו מסכתות חג.

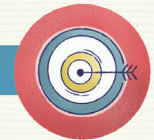
בעשורים האחרונים, מעמד הר סיני ומתן תורה הפכו לפן מרכזי של החג, והמנהג של תיקון שבועות הפך נפוץ בקהילות שונות בכל רחבי הארץ.

מגילת רות הייתה ועודנה מאפיין חשוב של החג. העושר הסיפורי והפשטות שלה, הביטוי שלה לתחילת הקיץ הישראלי ולנופי הארץ, הופכים אותה לאחת המגילות האהובות.

מאכלי החג הפכו למאפיין מרכזי ומוכר, ופרסומים במרחב הציבורי קושרים את החג בעיקר למאכלי חלב וגבינה וגם ללחם ודבש.

השיעור מציע היכרות עם המגוון העשיר שיש בחג. נכיר את המאפיינים המוכרים והלא מוכרים שלו, את האופנים השונים שניתן לחגוג אותו ונלמד על המשמעויות השונות במנהגיו.

מטרות

- 1 היכרות עם ההיבטים השונים של חג השבועות.
- 2 שיפור מיומנויות כמו איתור פרטים וארגון מידע.
- 3 התנסות בעבודה קבוצתית.

ציוד דרוש

- ← לוחות לוטו (אחד לכל ילד או אחד לזוג) (נספח א)
- ← כרטיסיות (יש לגזור מראש כמספר הלוחות שיודפסו) (נספח א)
- ← גיליונות תעודות זהות לחג (שלושה לכל קבוצה) (נספח ב)
- ← כלי כתיבה וצבעים

מהלך השיעור

1. פתיחה במליאה

א. נשאל:

- ❶ איזה חג מתקרב? אילו שמות שונים יש לחג? למה לחג אחד יש כמה שמות?
 - ❷ מי יודע מה פירוש המילה "חג"? נזכיר את המילה "מחוגה", ואת השיר "עוגה עוגה (במעגל נחוגה)".
- ← נסביר את הקשר למעגל ולמעגליות, ונזכיר שחגים חוזרים על עצמם שוב ושוב כל שנה.

ב. נכתוב על הלוח דוגמאות לאירועים שחוזרים על עצמם באופן קבוע, ונשאל במה הם דומים ובמה הם שונים זה מזה? (לדוגמא: יום הולדת, החופש הגדול, משחקי גמר גביע, פסטיגל, מילואים של הורה, ביקורת שנתית אצל רופא שיניים, קבלת תעודות)

ג. נשאל:

- ❶ מתי אירוע שחוזר על עצמו משמח אותנו? (יום הולדת, החופש הגדול)
 - ❷ מתי אירוע שחוזר על עצמו משעמם או לא נעים לנו? (ביקורת אצל רופא שיניים, הורה היוצא למילואים)
- נסביר שחג השבועות, החוזר מדי שנה, הוא חג עשיר ומורכב, ושבכל שנה אפשר לציין היבט שונה. במסגרת השיעור נכיר את החג ונבחר אילו היבטים של חג השבועות ננסה לציין באופן מיוחד השנה, ואילו היבטים לציין נשמור לשנה הבאה.

2. משחק – לוח שבועות

← נחלק את הכיתה לקבוצות, כל קבוצה תקבל את הלוחות ואת הכרטיסיות ויוגדר זמן המשחק (לשיקול דעת המורה).

א. נסביר במליאה את כללי המשחק:

- כל שחקן מקבל לוח אחד ועליו שישה ריבועים עם רמזי מידע.
- במרכז השולחן יונחו כרטיסיות עם ציורים או מילים בודדות.
- כל שחקן בתורו מרים קלף ומנסה להתאים אותו ללוח.

ב. מטרת המשחק:

להניח על כל לוח את כל הכרטיסיות המתאימות לו.

- ← אפשר לשחק את המשחק כתחרות - המנצח הוא מי שהלוח שלו מלא ראשון.
- ← אפשר לשחק בשיתוף פעולה של המשתתפים וכולם עוזרים לכולם למלא את הלוח.

3. היכרות עם החג

א. בתום המשחק בקבוצות נרכז על הלוח את המידע שאספנו על החג ומנהגיו. נבקש שנציג מכל קבוצה יציג פריט מידע אחד על החג שהיה מוכר לחברי הקבוצה, ופריט מידע אחד שהיה חדש עבורם.

ב. נציג מידע שנוסף על החג:

- החג מצוין בו' בסיוון.

- הוא אחד משלושת הרגלים.

- בשונה מחגים רבים הוא חג של יום אחד בלבד.

ג. כל קבוצה תקבל שלוש תעודות זהות (נספח ב): אחת לשבועות, אחת לחג הביכורים, ואחת לחג מתן תורה.

ד. נסביר שכל אחד מן השמות מאיר היבט אחר של החג, וכל היבט מקבל ביטוי שונה בחג.

← אפשר לבקש, כצעד מקדים, מכל תלמידה ותלמיד לעבור על הלוח ולסמן באמצעות כיתוב או צבע, לאיזה שם משמות החג מתאים כל תא.

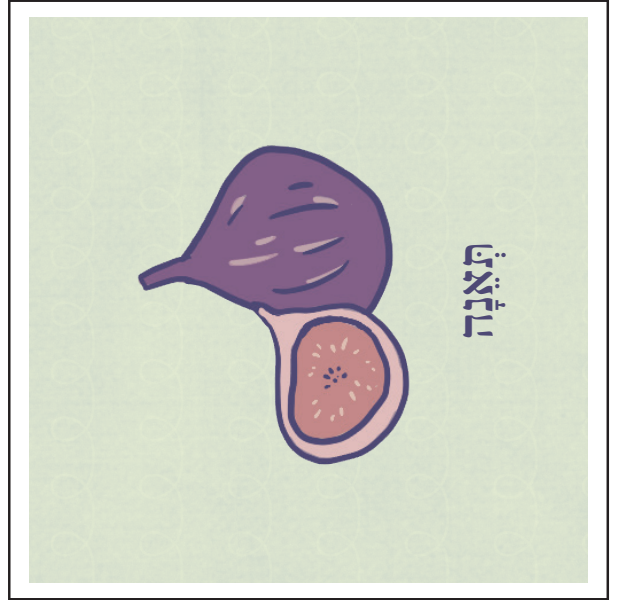
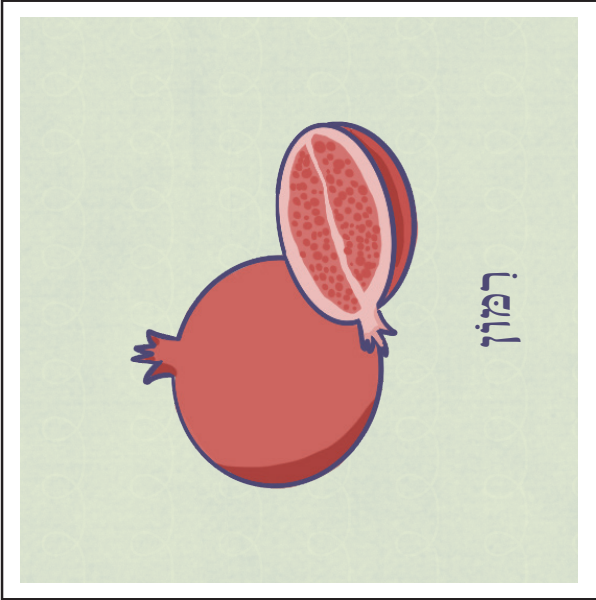
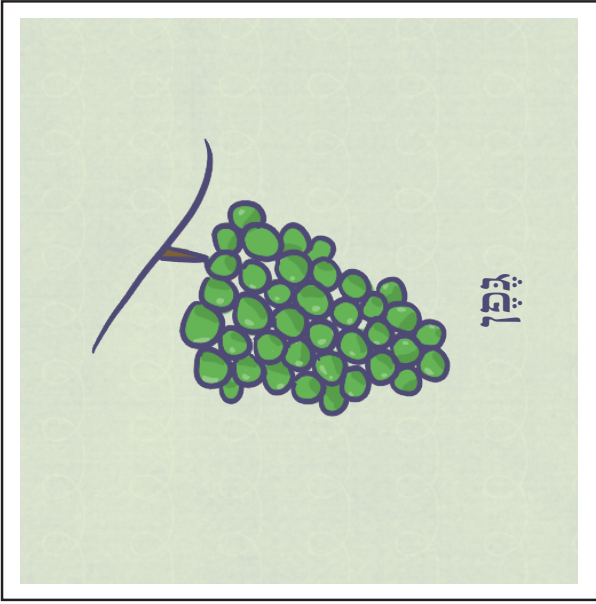
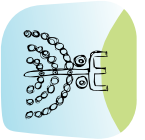
← את תעודת הזהות נבקש למלא כקבוצה, באמצעות כרטיסיות המשחק. על התלמידים והתלמידות להתאים את המנהג, הסמל והשיר לשם החג (אפשר להוסיף יותר מכרטיסייה אחת).

4. סיכום במליאה

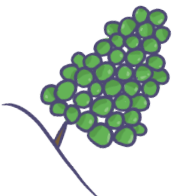
נתבונן בתעודות הזהות השונות, נשלים פרטים במידת הצורך, ונחליט על מספר מאפיינים שאפשר לכתוב במחברות כתעודת זהות משותפת לחג.

« יש אפשרות להתאים את המשחק לכיתות גבוהות יותר:

- ← במשחק הלוטו המקורי, על כל לוח ישנה כותרת שמשותפת לכל הכרטיסיות. אפשר לשחק את המשחק ללא כותרות של קטגוריות על לוחות המשחק. בתום המשחק יש לזהות את הקטגוריות השונות (מנהגים, סמלים, שמות החג וכו').
- ← לשחק כמשחק מסכם לאחר שלמדו על החג - נבקש לעצב לוח נוסף עם שש כרטיסיות (לדוגמה, ערכי החג, אישים...).
- ← באמצעות הכרטיסיות אפשר להרכיב מילון של חג שבועות מא' ועד ת'.
- ← בקבוצה, כל אחד מקבל ארבע כרטיסיות אקראיות ומתבקש למצוא להן מכנה משותף או למצוא את היוצא דופן. אפשר לתת ניקוד גבוה יותר למי שמצליח למצוא גם מכנה משותף וגם קלף יוצא דופן (בקטגוריה אחרת).
- ← באמצעות הכרטיסיות או בעזרת תמונות וציורים אחרים, נבקש מיחידים או מזוגות ליצור מפת חשיבה על החג.

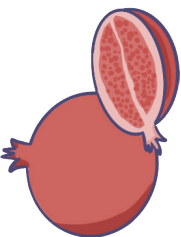
רַבִּי

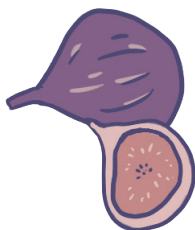
זַיִת

רַמּוֹן

בִּצְלָה

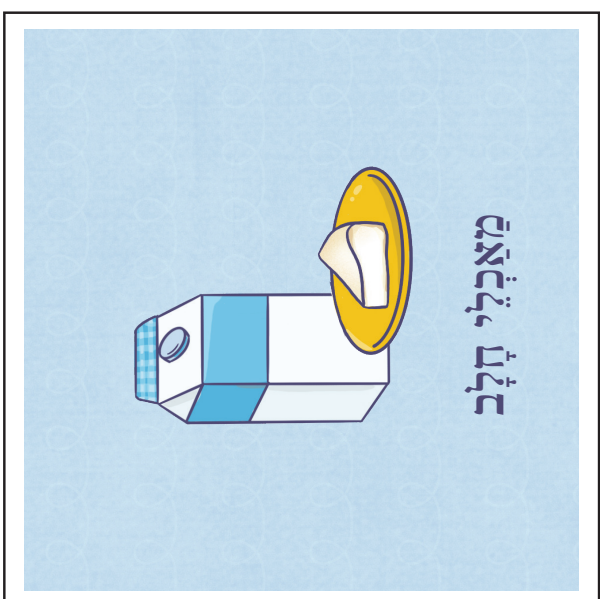
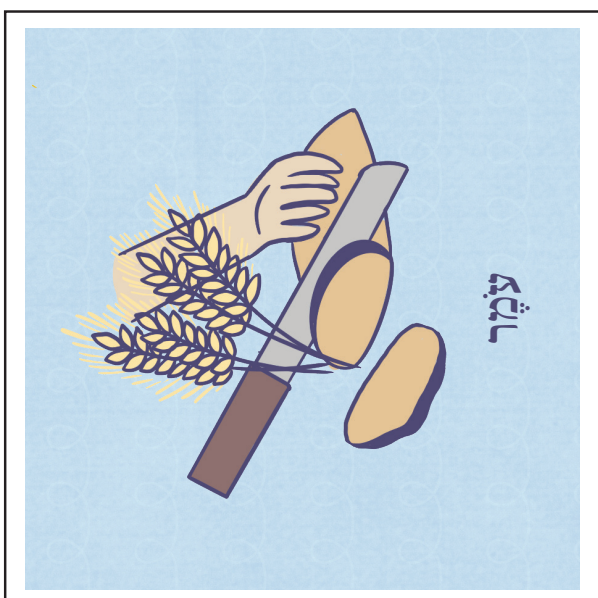
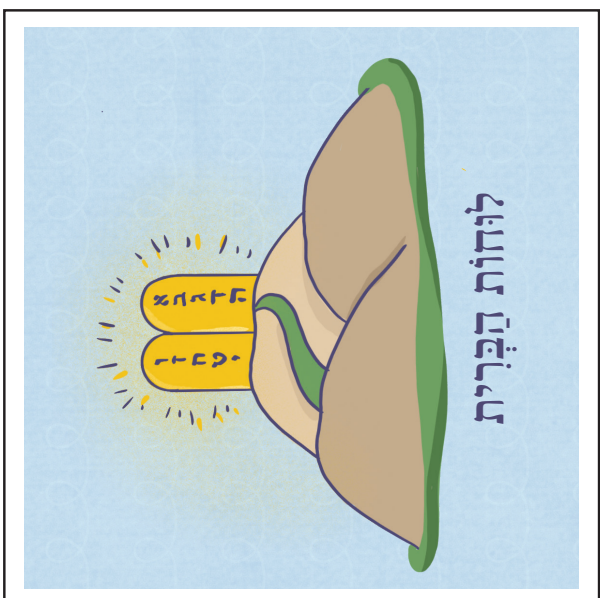
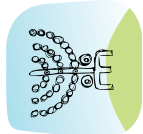
לֶחֶם

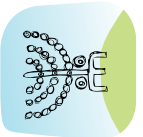
בִּצְלָה
בֶּטֶן

שִׁבְעַת הַפְּרִיִּים

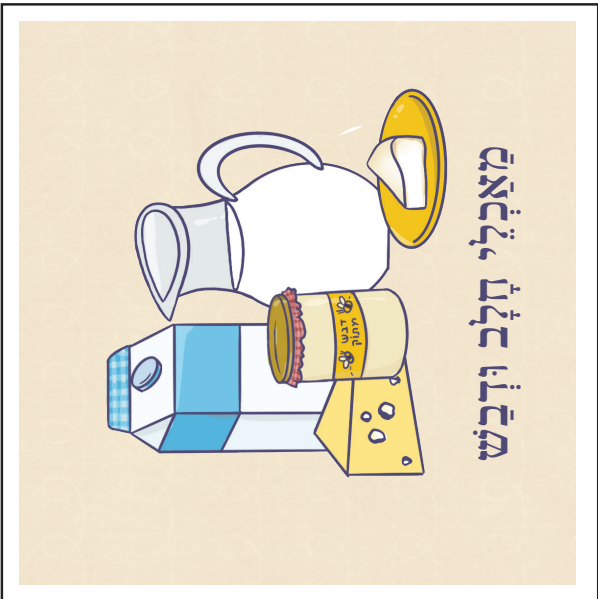
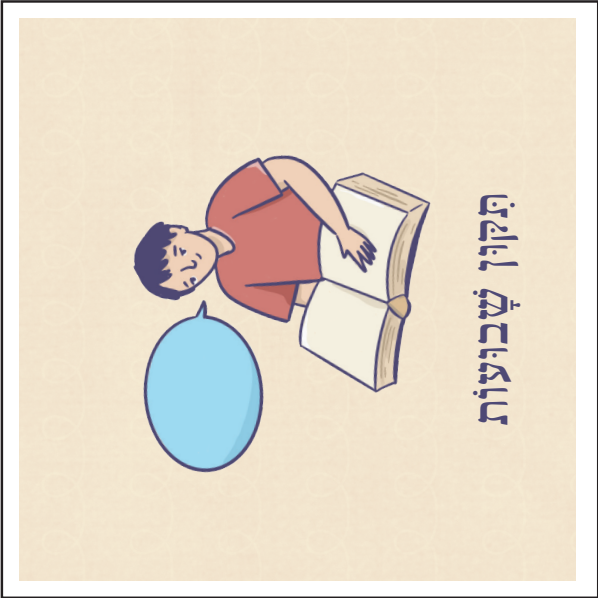
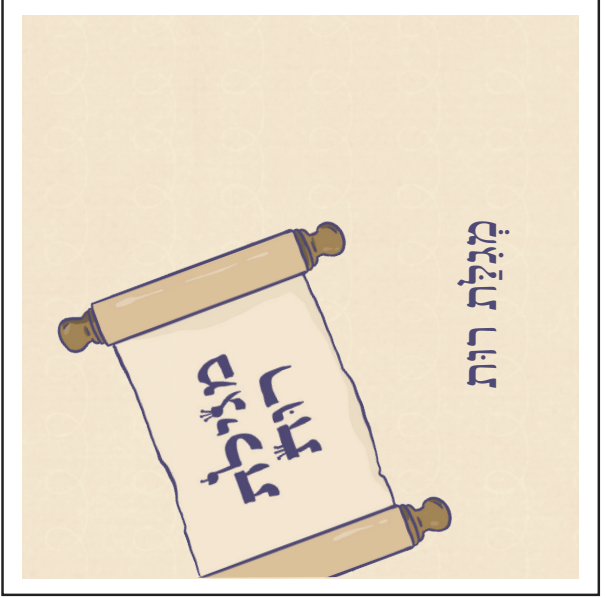

פסח, חמץ

מכון שיטחים

ארכיון הנושאים הקובוצי

וְאֵלֶּיךָ הַיְהוָה בָּרוּךְ הוּא
 הַמְּסַפֵּר עִשְׂרֵי רוּת וְעַד
 בְּאֵלֶיךָ יָבֹאוּ הַיְהוָה וְעַד

עַם יִשְׂרָאֵל וְרוּת מְלֵכָה
 עַם יִשְׂרָאֵל וְעַד הַיְהוָה
 הַמְּסַפֵּר עִשְׂרֵי רוּת וְעַד
 עַד הַיְהוָה וְעַד הַיְהוָה

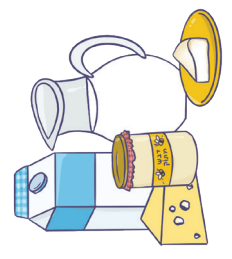
וְאֵלֶּיךָ הַיְהוָה בָּרוּךְ הוּא
 הַמְּסַפֵּר עִשְׂרֵי רוּת וְעַד
 בְּאֵלֶיךָ יָבֹאוּ הַיְהוָה וְעַד
 עַד הַיְהוָה וְעַד הַיְהוָה

לְכָלֵּךְ עוֹלָם טוֹב יוֹתֵר.
 עַל־כֵּן שִׁמְרֵנוּ פֶּתַי וְלִשְׁמֵר
 מִה אֶפְסֵנוּ לְעַמְּנוּת פֶּתַי וְלִשְׁמֵר
 עַם אֵל אֵל מִשְׁמֵר וְעַד הַיְהוָה

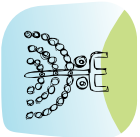

שִׁמְרֵנוּ עִשְׂרֵי רוּת וְעַד
 הַמְּסַפֵּר עִשְׂרֵי רוּת וְעַד
 עַד הַיְהוָה וְעַד הַיְהוָה

בְּכָלֵּךְ עוֹלָם טוֹב יוֹתֵר.
 עַל־כֵּן שִׁמְרֵנוּ פֶּתַי וְלִשְׁמֵר
 מִה אֶפְסֵנוּ לְעַמְּנוּת פֶּתַי וְלִשְׁמֵר

הַיָּלֵד הַמְּשֻׁבָּחִים
הַיָּלֵד הַמְּשֻׁבָּחִים

הַיָּלֵד הַמְּשֻׁבָּחִים
הַיָּלֵד הַמְּשֻׁבָּחִים

הַיָּלֵד הַמְּשֻׁבָּחִים
הַיָּלֵד הַמְּשֻׁבָּחִים

הַיָּלֵד הַמְּשֻׁבָּחִים
הַיָּלֵד הַמְּשֻׁבָּחִים

הַיָּלֵד הַמְּשֻׁבָּחִים
הַיָּלֵד הַמְּשֻׁבָּחִים

הַיָּלֵד הַמְּשֻׁבָּחִים
הַיָּלֵד הַמְּשֻׁבָּחִים

הַיָּלֵד הַמְּשֻׁבָּחִים

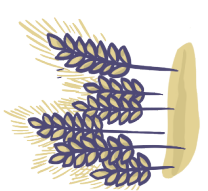
שמיני, יום ראשון

כפונתך ירצה לראותם

”

לראותך עתה ופונתך ירצה לראותך

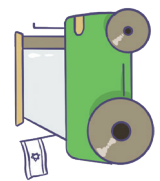
”

ביום שבת ראיתך עתה ופונתך ירצה לראותך

”

לראותך עתה ופונתך ירצה לראותך

”

לראותך עתה ופונתך ירצה לראותך

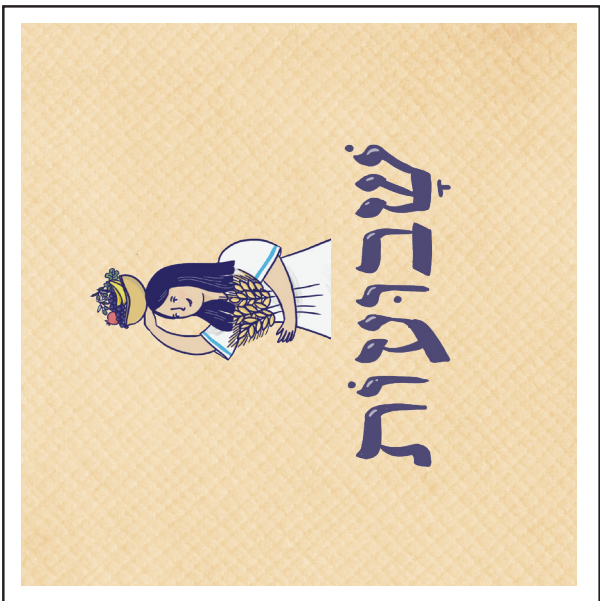
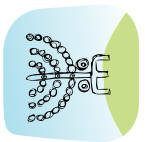

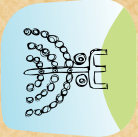
”

לראותך עתה ופונתך ירצה לראותך

”

עוֹבְרִים שְׂבָעָה שְׂבוּעוֹת
מִפֶּסַח עַד שְׂבוּעוֹת.
יֵשׁ אוֹמְרִים שְׁשֵׁם הַחַג -
מִקְרוֹו בַּמִּלָּה שְׂבוּעָה.

מִפֶּסַח, בְּמִלְשׁוֹ אַרְבָּעִים
וְתִשְׁעָה לְמִים סוּפְרִים אֵת
סְפִירַת הָעֲמָר. הַיּוֹם הָאֶחָדוּן
הוּא יוֹם חַג.

פֶּעַם קָרָאוּ כִּךְ לְפָרוֹת
הָרֵאשׁוּנִים שֶׁל הַשָּׁנָה, כִּיֹּון
שָׁהם כָּמוֹ כִּן כְּבוֹר לְעֹץ.

הַחַג מֵאֵלּוּ בְּתַקְוִיפָה שְׁבִיבָה
מִקְרִיבִים אֵת תְּכוּנַת קִצְרִי
הַשָּׁנָה.

זוֹ מִלָּה הַמַּצְלִיעָה עַל אֲסֵפֹת
הַמִּזְבֵּחַ נִכְבְּדָה.
יֵשׁ בַּשָּׁם הַזֶּה רְמִזַּ לְסוּרָה,
עֲצִיבָה, הַפְסָקָה.

בְּסֵפֶר שְׂמוֹת מִסְפָּר שְׁלֹבֵי
יִשְׂרָאֵל הַגִּיעוּ לְהַר סִינַי
"בַּחֲדָשׁ הַשְּׁלִישִׁי" - הוּא
הַחֵדֶשׁ סִינַי, וְשֵׁם קִבְלוֹ אֵת
הַתּוֹרָה. לְשֵׁם אַחֵר - כִּךְ
הַחֲלֵט לְהַפִּיךְ אֵת זֶה לְיוֹם חַג.

	<p>מְנֵהָג</p>
	<p>סְמֵל</p>
	<p>שִׁיר</p>

	<p>מְנֵהָג</p>
	<p>סְמֵל</p>
An illustration in the bottom left corner of the table shows two golden tablets resting on a brown, rocky mountain. The tablets are inscribed with the Hebrew words "אֱלֹהִים" (God) and "יְהוָה" (YHWH). The scene is set against a bright, sun-like glow.	<p>שִׁיר</p>

	<p>מְנַהֵג</p>
	<p>סֵמֶל</p>
An illustration of a person wearing a red hat, an orange shirt, and light blue pants, harvesting wheat. The person is shown from the side, holding a bundle of wheat stalks. There are several wheat stalks in the field around them.	<p>נְשִׁיר</p>